

FN:s utilitaristiska förhållningsätt till narkotikapolitik: ”The War on Drugs” och dess människorättsliga kostnader

Johanna Caminati Engström

I believe that drugs have destroyed many people, but wrong government policies have destroyed many more. – Kofi Annan¹

Narkotikaproblemet är idag globalt. Efter att ha ökat under senare år finns det behov av internationellt narkotikasamarbete. Det nuvarande internationella systemet är i enlighet med den amerikanska filosofin om ett krig mot droger, ”the War on Drugs”. Begreppet myntades av President Richard Nixon 17 juni 1971² efter att han hävdade att droger var samhällets

¹ Annan, Kofi. In Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights For All, at ”Towards UNGASS 2016”, World Health Assembly. 2015

² Vulliamy, Ed. Nixon’s ‘war on drugs’ began 40 years ago, and the battle is still raging. *The Guardian*. 2011-07-24

fiende nummer ett.³ Den 2 juni 2011, femtio år efter införandet av FN:s allmänna narkotikakonvention och fyrtio år efter att president Nixon påbörjade den amerikanska regeringens krig mot droger, släppte Global Commission on Drug Policy en rapport som visade att kriget totalt misslyckats med förödande konsekvenser för individer och samhällen runt om i världen.

Denna artikel fokuserar på spänningsförhållandet mellan effektivitet och rättssäkerhet i texterna i de tre konventioner som reglerar den globala narkotikapolitiken. Jag syftar till att belysa dess problematiska begrepp och förstå hur strategierna de innefattar samt sättet FN talar om drogmissbruk har allvarliga människorättsliga konsekvenser. Genom min undersökning nås en ökad förståelse kring de problematiker konventionstexterna innehåller och vilka effekterna blir av FN:s utilitaristiska förhållningssätt till narkotikapolitik.

Enligt rapporten från the Global Commission on Drug Policy har kriminalisering och repressiva åtgärder riktade mot producenter, handlare och konsumenter av droger inneburit enorma statliga utgifter och har inte på ett effektivt sätt begränsat utbud eller konsumtion.⁴ Narkotikapolitiken har resulterat i en rad människorättskränkningar som bland annat avrättningar av hundratals människor årligen i samband med narkotikabrott och godtyckligt frihetsberövande av hundratusentals människor som använder (eller anklagas för att använda) droger. Utöver det rapporteras om etnisk diskriminering, användning av tortyr eller annan omänsklig eller förnedrade åtgärd som behandling och förnekande av potentiellt livräddande hälsovård för missbrukare.⁵

³ Nixon, Richard. Remarks About an Intensified Program for Drug Abuse Prevention and Control. 1971-06-17.

⁴ Global Commission on Drug Policy. Report: *War on Drugs*. 2011. s. 2

⁵ Lines, Rick. Deliver us From Evil? – The Single Convention on Narcotic Drugs, 50 years on. *International Journal on Human Rights and Drug Policy*, vol. 1. 2010. s. 4

Den rättsliga och politiska ramen som Förenta Nationerna har bildat i relation till den globala narkotikapolitiken är långt ifrån oproblematisk. Därför är en utvärdering av narkotikapolitikens inverkan på hälsa, säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter⁶ idag både grundläggande och avgörande.

Ord: vad säger de och hur uppfattas de?

Eftersom jag vill belysa problematiska begrepp är det självklara valet att använda mig av begreppsanalys. Jag tror att den har potential att belysa intressanta aspekter av en juridisk text. Mer specifikt bygger mitt metodologiska ramverk på Skinners sätt att studera och kategorisera en språkhandling, det vill säga vad ett begrepp faktiskt betyder (*lokuta* aspekten), vilken den bakomliggande intentionen med användningen av begreppet är (*illokuta* aspekten) och hur det uppfattas (*perlokuta* aspekten).⁷

Jag analyserar vilka konsekvenser begreppsval inom konventionerna får och hur det uppfattas. Det är den *perlokuta* aspekten som specifikt intresserar mig, eftersom jag anser att vissa begrepp i konventionerna är problematiska och får konsekvenser genom hur de mottas och uppfattas.⁸ Denna sista betydelse utgör ett spekulativt försök, eftersom hur ett begrepp uppfattas är bedömningar som jag gör utifrån forskningsbilden, fakta och min personliga tolkning. Jag vill således poängtera att min läsning förmodligen inte är den som en jurist eller en läkare skulle göra av texterna. Jag har människan och människans rättigheter i fokus. Jag har därmed inte detaljstuderat de mer tekniska delarna, såsom konventionernas logistik och listor över

⁶ Se Barrett, Damon. Security, Development and Human Rights: Normative, Legal and Policy Challenges For the International Drug Control System.

International Journal of Drug Policy 21, s.140–144. 2010

⁷ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012, s. 187

⁸ Bergström & Boreus. 2012, s. 187

kategoriserade och beskrivna substanser, eftersom det inte påverkar mina slutsatser.

Effektivitet och rättssäkerhet: oförenliga?

I min undersökning har jag valt ett utilitaristiskt ramverk, i synnerhet ett perspektiv som förenar utilitarism och rättigheter. Anledning till mitt val är att jag anser att utilitarism och effektivitet är kopplade till varandra. En stat agerar utifrån ett utilitaristiskt perspektiv och har i denna kontext ett mål, det vill säga medborgarnas hälsa och välfärd. I strävan efter att uppnå detta mål är effektivitet en del av tillvägagångsättet, såsom konventionstexterna visar. Konventionerna försöker lösa drogproblemet på ett effektivt och utilitaristiskt sätt, som alltså gynnar så många personer som möjligt. I försöken att säkerställa de flestas rätt till hälsa och välfärd på ett effektivt sätt, kränks rättigheter för människor med drogrelaterade problem. Jag hävdar att detta strider mot rättssäkerheten, som innefattar mänskliga rättigheter.

Utilitarismens grundtanke är att den mest moraliska handlingen är den som maximerar nyttan. En handling bedöms alltså utifrån dess konsekvenser, som ska gynna så många människor som möjligt. Enligt Jeremy Bentham (1748-1832) är samhället en fiktiv aktör och det är enskilda personer som utgör dess medlemmar. Det generella intresset beskrivs således som summan av de olika medlemmarnas intressen.⁹

Allan Gibbard försöker förstå mänskliga rättigheter ur ett utilitaristiskt perspektiv. Han hävdar att rättighetsöverväganden ger oss skäl att ifrågasätta utilitarismen, samtidigt som utilitarismen kan orsaka slutsatser kring rättigheter som vi annars skulle betrakta som moraliskt oacceptabla. I detta specifika fall, eftersom droger utgör ett hot mot majoritetens lycka och välmående så accepteras människorättskränkningar som i andra fall hade betraktats som felaktiga så länge de skyddar majoriteten.

⁹ Bentham, Jeremy. *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. Batoche Books, Kitchener. 2000 (1781). s. 15

Gibbard är medveten om att ett utilitaristiskt försvar av mänskliga rättigheter kan verka paradoxalt. Eftersom erkända och värdesatta rättigheter bidrar till mänsklig lycka kan man se detta som ett starkt utilitaristiskt argument för att faktiskt respektera dem. Men ”hur kan intresset för det allmänna goda föreskriva att respekten för rättigheter har företräde framför övervägande om det allmänna goda?”¹⁰

Denna paradox bemöts – förklarar Gibbard – med formuleringen av en regelutilitarism som avviker från den vanliga handlingsutilitarismen och som alltså gäller när de värderingar och principer som borde erkännas och följas inte stämmer överens med en enskild handling som tagen för sig faktiskt skulle gynna det allmänna goda. En utilitaristisk försvarare av rättigheter skulle då och då hitta ett fall som skulle främja det allmänna goda genom att bryta mot en av de allmänt erkända mänskliga rättigheterna. Eftersom människans omdöme om vad som utgör ett undantag – alltså en situation där brott mot de mänskliga rättigheterna främjar det allmänna goda – är bristande och eftersom ”vad som befrämjar det allmänna goda är så oerhört omtvistat”¹¹, så är det enklare och rimligare att ha fasta regler. Mänskliga rättigheter bör alltså utgöra en norm i social praxis på nationell och internationell nivå och därmed vara oberoende av människans omdöme i enskilda fall.

För att koppla resonemanget till narkotikapolitik så ser jag i Gibbards teori grunderna för en reform. Rättigheter är inte en del av problemet eller ett hinder, utan en del av lösningsstrategin. Eftersom vad som är allas bästa är så omtvistat så utgår vi ifrån att mänskliga rättigheter är alltings mått. Vad som Gibbard förespråkar, i enlighet med FN:s grundpelare, är att mänskliga rättigheter bör utgöra en norm. Gibbard försöker presentera argument som en utilitarist skulle kunna använda för att motivera sitt engagemang för

¹⁰ Gibbard, A. Utilitarism och rättigheter. I Ahlenius, 2004, s. 359

¹¹ Ibid.

mänskliga rättigheter. ”Det finns inte, har jag hävdad, någonting inkonsekvent i det allmänna utilitaristiska argumentet för rättigheter”¹².

Konventionstexterna: hur begrepp kan vara problematiska ur ett människorättsligt perspektiv

Det nuvarande systemet för global narkotikakontroll regleras av tre internationella FN-konventioner:

- Allmänna Narkotikakonventionen (1961)
- Konventionen om psykotropa ämnen (1971)
- Konventionen mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (1988)

I december 2016 är 185 stater parter till den Allmänna Narkotikakonventionen. Den utgör grunden i den globala ordningen gällande narkotikapolitiken och namnet kommer av att den i stort sätt ersatt alla tidigare internationella överenskommelser inom området. Den andra konventionen upprättades på grund av den växande oron kring de skadliga effekterna av psykotropa ämnen (syntetiska droger såsom amfetamin och LSD) och som ett stöd för den allmänna narkotikakonventionen. Den tredje och sista konventionen från 1988 är utformad för att ta itu med ökningen av den internationella narkotikahandeln på 1970- och 1980-talen.

Allmänna Narkotikakonventionen (1961)

Vi kan börja med att observera ur vilken oro konventionen föds (som är samma i 1971 konventionen): mänsklighetens hälsa och välfärd. Denna konventionstext syftar till att främja och vara i enlighet med detta ändamål. Sedan erkänner texten att medicinsk och vetenskaplig användning av

¹² Gibbard, i Ahlenius, 2004, s. 370

narkotika är nödvändig och narkotika måste därför vara tillgänglig i bestämda sammanhang. Texten fortsätter med en av de mest problematiska delarna av alla tre konventionstexterna. Narkotikamissbruk sägs utgöra ”a serious evil for the individual and is fraught with social and economic danger to mankind”¹³ och på grund av detta följer plikten att bekämpa det onda. Detta är utgångspunkten för det utilitaristiska argumentet som stödjer narkotikapolitiken. Enligt konventionen måste kampen vara på global skala och den är därför beroende av internationellt samarbete mellan parter med gemensamma principer och som syftar till gemensamma mål.

Konventionens syfte, som är mänsklighetens hälsa och välfärd, följer traditionen av föregående lagar för narkotikakontroll.¹⁴ Vi kan identifiera samma mönster som Rick Lines beskriver i sin artikel ”Deliver us from evil?” – The Single Convention on Narcotic Drugs, 50 years on.¹⁵ Han betonar hur historien om internationella insatser för att övervaka narkotika från början har utformats som ett humanitärt uppdrag, snarare än som ett strikt rättsväsende. Humanitära ideal har dock alltför ofta översatts i politik och praxis som har motsatt effekt. Vad han menar är att det är viktigt att lyfta fram konflikten mellan narkotikapolitik i princip och narkotikakontroll i praktiken.¹⁶ Precis samma sak händer i denna konventionstext. Känslorna som är kopplade till det humanitära uppdraget är i skarp kontrast med orden som följer, som beskriver narkotikamissbruk som *evil*.

Om man ser till textens syfte så skulle det utan tvekan ha kopplingar till en daterad språktradition som strävar efter effektivitet och utilitarism. Jag menar att enligt konventionens text påbörjas kriget mot droger för att säkerställa majoritetens rätt till hälsa och välfärd. Strategin rättfärdigas på så vis genom att hävda att den främjar majoritetens lycka och välmående.

¹³ United Nations. Single Convention on Narcotic Drugs 1961, as amended by the 1972 Protocol amending the Single Convention on Narcotic Drugs. 1961. E/RES/1774(LIV) Preamble.

¹⁴ Lines. 2010, s. 5

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

Effekterna har dock varit att missbrukares rättigheter har hamnat i kläm och generellt sätt har taktiken visat sig vara kontraproduktiv.

Jag tror däremot att hur språkhandlingen uppfattas har ännu mer relevans ur ett människorättsligt perspektiv. Användning av ett religiöst och etiskt laddat ord har bidragit till att bilda en diskurs där enskilda och utsatta personer stigmatiseras och diskrimineras och där demonisering av individuellt beteende legitimeras. Som Rick Lines hävdar i sin artikel krockar ett sådant språk uppenbarligen med inledningen av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, där ‘the peoples of the United Nations have in the Charter reaffirmed their faith...in the dignity and worth of the human person’.¹⁷ Hur kan stigmatisering av individuellt beteende och samtidigt respekt för människans värde gå hand i hand?

Art. 36 behandlar kriminalisering av individer. Det utgör kärnan av de människorättsliga konsekvenser dessa konventionstexter orsakar. Med beaktande av sina konstitutionella begränsningar skall varje part vidta de åtgärder som kommer att säkerställa att odling, produktion, tillverkning, extraktion, beredning, innehav i strid med denna konvention skall vara straffbara brott när de begås uppsåtligen. Utöver det skall allvarliga brott vara belagda med adekvata straff, företrädesvis med fängelse eller andra påföljder av frihetsberövande.¹⁸ Språket präglas av effektivitet. Missbrukare betraktas först och främst som kriminella, sedan patienter och människor. Att påkalla ett internationellt samarbete av statliga aktörer för att bekämpa en verksamhet som följer av individuellt beteende är problematiskt för att det stödjer demonisering som en lösning av problemet och det orsakar ett sätt att tala om missbruk som inte gynnar syftet av dessa konventioner, eller snarare motsätter sig det.

Art. 39 är oroväckande, eftersom parterna inte är förhindrade från att vidta striktare åtgärder för kontroll än de som tillhandahålls av denna konvention

¹⁷ Ibid.

¹⁸ United Nations. Single Convention on Narcotic Drugs 1961, as amended by the 1972 Protocol amending the Single Convention on Narcotic Drugs. 1961. E/RES/1774(LIV) Art. 36 1a)

(“all practicable measures...”). I stort sätt tillåts allt som staten anser vara nödvändigt eller önskvärt för att skydda folkhälsan eller välfärden, vilket är utan tvekan ett utilitaristiskt beslut. Men hur uppfattas och tolkas denna frihet av staterna? Var går gränsen när en stat befinner sig i en krissituation och vem övervakar en stats agerande när suveränitetsprincipen är överordnad inom folkrätten?

Som vi ser är effektivitet ett nyckelord i denna kontext. Folkrätten och internationellt samarbete skall inte hindra en stat från att vara effektiv och säkerställa befolkningens hälsa och välfärd, men det saknas ett människorättsligt perspektiv. Mänskliga rättigheter ska utgöra den *“lex specialis”* Gibbard nämner i sin teori som förenar utilitarism och rättigheter. Att maximera nyttan och därmed säkerställa mänsklighetens hälsa och välfärd, som det framgår i konventionens preambel, skall vara en prioritering och mänskliga rättigheter utgör en del av lösningen.

Konventionen om Psykotropa Ämnen (1971)

Preambeln har en viss relevans för den illokuta och perlokuta aspekten. Ordet *evil* används inte längre men ingången till och lösningen av problemet har en del likheter med den allmänna konventionen. Missbruk av psykotropa ämnen sätter folkhälsan i fara och skapar sociala problem konstateras i preambeln. Vad som krävs enligt FN är därmed ”rigorous measures”, som sägs vara nödvändiga. Att formulera lösningen på detta sätt riskerar att rättfärdiga statlig repression för att uppnå sociala mål och förvandla kriget mot droger till ett ”krig mot människor”¹⁹. Det är dessutom oroväckande att uppmuntra stater till strikta åtgärder utan att nämna någon alls skyldighet att samtidigt säkerställa de mänskliga rättigheterna, såsom påpekat i en rapport av Counthecots, ett väletablerat samarbetsprojekt mellan en rad organisationer

¹⁹ Uttryck som används i Counthecots, Report *The War on Drugs: Undermining Human Rights*, 2011

som med olika kompetenser och synpunkter delar en önskan att minska kriget mot drogernas skadliga konsekvenser.²⁰

Textens syfte är kopplad till effektivitet och utilitarism precis som föregående konvention. Staten som aktör spelar, som vi nu förstår, en avgörande roll och har i vissa fall prioriterat effektivitet över mänskliga rättigheter genom att välja repressiva åtgärder och oproportionerliga straff gentemot personer som drabbas av drogrelaterade problem. Enligt Gibbard och hans teori är utilitarism och rättigheter förenliga och vi förstår det i denna kontext ännu mer. Att säkerställa sina medborgares rätt till hälsa genom att kriminalisera alla de som på något sätt berörs av drogproblemet, det vill säga en stor del av befolkningen, motsätter sig konventionernas syfte. Han skulle därmed förespråka en regelutilitarism som i detta fall skulle översättas till det forskare kallar ”a human rights based approach”.

Textens mönster har mycket gemensamt med 1961 års konvention, där dikotomin missbrukare kontra samhälle återskapas. Missbrukaren blir på ett indirekt sätt exkluderad från samhället, eller ses snarare som en fiende. Hen blir något staterna måste agera emot. Att bära stigmat av att förekomma i ett kriminalregister innebär i många fall att man avvisas från samhället, stor risk för återfall och samtidigt förverkligas den dikotomin som jag identifierade i min undersökning och precis nämnde, där missbrukaren är samhällets fiende. Om vi analyserar hur språkhandlingen mottas och uppfattas får vi liknande resultat. Denna strategi matar missbrukarens utsatthet. Rapporten från Countthecosts belyser det: ”Within populations impacts also vary, but are concentrated on young people, certain ethnic and other minorities, socially and economically deprived communities, and problematic users”.²¹

²⁰ Countthecosts. 2011, s. 2

²¹ Countthecost. 2011, s. 3

Konventionen mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (1988)

Trots att narkotikapolitiken inte bidragit till att minska drogmissbruk och drogrelaterade problem så har det inte lett till någon utvärdering för att införa alternativa strategier. Situationen leder istället till en förstärkning av det hittillsvarande narkotikakontrollsystemet. Vi kan identifiera i preambeln det vanliga mönstret där missbrukarens beteende utgör ett hot för andra människors hälsa och välfärd. Att skapa – kanske omedvetet – denna dikotomi är, som jag redan hävdade, problematiskt ur flera perspektiv och detta är en del av både den illokuta och perlokuta aspekten av texten. Många av de människorättsliga konsekvenser jag listade i min inledning orsakas av detta sätt vi talar om missbruk.

Dessutom använder denna konvention ordet *effektivitet* flera gånger, medan *mänskliga rättigheter* nämns uttryckligen endast en gång. Detta har uppenbarligen följder. Konventionen tillåter medlemsstaterna att tillägga åtgärder såsom behandling, utbildning, eftervård, rehabilitering och social integrering eller, när det gäller ett mindre brott, att använda de som ersättning. Dock, som min undersökning bevisat, läggs mer vikt på straff och påföljder, medan medicinska och sociala insatser endast beskrivs som sekundära alternativ. Denna prioritering har översatts till de flesta nationella lagar och praxis och har negativa effekter på samhällen och utsatta grupper.

Samarbetet mellan parterna som uppmuntras under hela texten skall bidra till att öka effektiviteten. Orsaken bakom denna betoning av effektivitet förstår vi genom att titta på den historiska kontexten. Tidsperioden utgör för vissa stater ett riktigt krisläge när vi talar om droghandel. Ett exempel som är värd att nämnas är crackepidemin i USA 1984.²² Det var därför med betydande press från USA som hela världen anslöt sig till kriget mot droger.

²² Foundation for a Drug-Free World. *Crack Cocaine: a Short History*.

<http://www.drugfreeworld.org/drugfacts/crackcocaine/a-short-history.html>

(hämtad 2016-12-09)

Vi har sett att sedan den allmänna konventionen 1961, har standardresponserna på den stadiga ökningen av efterfrågan på narkotika varit repression och strikta åtgärder, alltid med samma utilitaristiska syfte, det vill säga att gynna majoriteten. Detta förstärks efter antagandet av denna konvention från 1988, som kräver att varje part skall upprätta som ett brott all verksamhet som är förbjuden enligt det internationella systemet. Detta innefattar även all förberedande verksamhet såsom innehav, inköp och odling, och innebär därmed att respekten för de mest grundläggande rättigheterna lämnas till nationellt handlingsutrymme, med alla risker som detta innebär. Att genomdriva kriminaliseringen av hundratals miljoner människors verksamhet har inverkan på en rad mänskliga rättigheter, bland annat rätten till hälsa, integritet och trosfrihet, och kan innebära betydande mänskliga kostnader.²³ Straff för innehav och användning av droger är ofta grovt oproportionerliga, och detta beror på att konventionstexterna, som vi sett, inte nämner något kring proportionalitetsprincipen.

Art. 14 är inte bara intressant för att den nämner mänskliga rättigheter, utan även för att den hävdar att genom att vidta lämpliga åtgärder för att minska efterfrågan kommer även mänskligt lidande minska. Men vad händer när dessa lämpliga åtgärder orsakar mer mänskligt lidande än vad drogmissbruk faktiskt gör? Det bakomliggande syftet med denna artikel är också av utilitaristisk natur. Att minska efterfrågan innebär att skydda majoriteten från missbruk och lidande.

Varför narkotikapolitik och mänskliga rättigheter bör gå hand i hand

Undersökningen har visat att faktumet att mänskliga rättigheter nämns uttryckligen endast en gång, det vill säga i konventionen från 1988, sammanfattar problematiken på ett bra sätt. Konventionstexterna och deras kriminaliserande strategi bidrar till stigmatisering av missbrukare. Vad som skapas är en dikotomi där missbrukaren utesluts från samhället och dess

²³ Countthecost. 2011, s. 3

tjänster (med stor risk för återfall) och blir en del av ett socialt problem som internationellt samarbete ska försöka ta itu med. Samhället och missbrukaren blir på så vis motståndare.

Genom det utilitaristiska ramverk som jag har valt har undersökningen visat hur faktumet att kriget mot drogerna presenteras som ett humanitärt uppdrag rättfärdigar människorättsliga kostnader. Eftersom narkotikapolitiken strävar efter att säkerställa majoritetens hälsa och välfärd på ett effektivt sätt, legitimerar det att missbrukares rättigheter hamnar i kläm. Vad som rättfärdigas är även strikta statliga åtgärder för att uppnå sociala mål, utan någon relaterad skyldighet att samtidigt respektera de mänskliga rättigheterna. Utöver det, när det kommer till kriminalisering saknas proportionalitetsprincipen i konventionerna och grundläggande rättigheter lämnas till nationellt handlingsutrymme.

I spänningsförhållandet mellan effektivitet/utilitarism och rättssäkerhet/mänskliga rättigheter har jag poängterat med undersökningen att den första väger tyngre i kriget mot drogerna. Eftersom droger utgör ett hot så handlar det om en specifik omständighet där majoritetens lycka och välmående skyddas och prioriteras, oavsett konsekvenserna.

Jag har sett i Gibbards teori grunderna för en reform. Rättigheter är inte en del av problemet eller ett hinder utan en del av lösningsstrategin. Eftersom vad som är allas bästa är så omtvistat så utgår vi ifrån att mänskliga rättigheter är alltings mått. Vad som Gibbard förespråkar, i enlighet med FN:s grundpelare, är att mänskliga rättigheter bör utgöra en norm i nationell och internationell praxis. Det vill säga att den globala narkotikapolitiken bör utvärderas utifrån denna utgångspunkt och alternativa strategier som ser i mänskliga rättigheter en lösning utforskas.²⁴

Att påkalla ett internationellt samarbete genom att använda religiöst och etiskt laddade ord för att ta itu med ett individuellt beteende har visat sig vara ett misslyckande. Det har inlett ett problematiskt sätt att tala om människor med drogrelaterade problem samt förvärrat deras utsatthet och utanförskap.

²⁴ Se teorin Gibbard, A. i Ahlenius, 2004.

Min grundtanke under hela inläsningsprocessen och undersökningen har varit att mänskliga rättigheter är alltings mått. Gibbards regelutilitarism har präglat mitt arbete. Jag har försökt förstå den statliga och institutionella synvinkeln på problemet som innefattar utilitarism och effektivitet, men sedan ställt det inom ramen för rättigheter, på individnivå. En ärlig utvärdering av narkotikapolitikens konsekvenser och en annan narkotikapolitik som tar hänsyn till människans rättigheter är nödvändiga.

Referenser

- Annan, Kofi. In Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights For All. at "Towards UNGASS 2016", World Health Assembly. 2015
- Barrett, Damon. Security, Development and Human Rights: Normative, Legal and Policy Challenges for the International Drug Control System. *International Journal of Drug Policy* 21, s.140–144. 2010
- Bentham, Jeremy. *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. Batoche Books, Kitchener. 2000 (1781)
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.). Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund. 2012
- Countthecosts. *Report The War on Drugs: Undermining Human Rights*, 2011
- Csete, Joanne, Adeeba Kamarulzaman, Michel Kazatchkine, Frederick Altice, Marek Balicki, Julia Buxton, and Chris Beyrer, et al. 2016. The Lancet Commissions: Public Health and International Drug Policy. *The Lancet* 387, 1427-1480. 2016
- Foundation for a Drug-Free World. *Crack Cocaine: a Short History*. <http://www.drugfreeworld.org/drugfacts/crackcocaine/a-short-history.html> (hämtad 2016-12-09)
- Gibbard, A. Utilitarism och rättigheter. 1984. I Ahlenius, H. (red), *Vad är moraliskt rätt? Texter i normativ etik i urval av Henrik Ahlenius*. Stockholm. Thales. 2004
- Global Commission on Drug Policy. Report: *War on Drugs*. 2011
- Lines, Rick. Deliver us from Evil? – The Single Convention on Narcotic Drugs, 50 Years on. *International Journal on Human Rights and Drug Policy*, vol. 1, 2010

- Nixon, Richard. Remarks About an Intensified Program for Drug Abuse Prevention and Control. June 17, 1971. Online by *The American Presidency Project*. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=3047> (hämtad 2016-11-25)
- United Nations. *Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances*. 1988. E/CN.7/590 (Hämtad från https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf)
- United Nations. *Convention on Psychotropic Substances*. 1971 E/RES/1847(LVI) (Hämtad från https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf)
- United Nations. *Single Convention on Narcotic Drugs* 1961, as amended by the 1972 Protocol amending the *Single Convention on Narcotic Drugs*. 1961. E/RES/1774(LIV) (Hämtad från https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf)
- UNODC:s hemsida <http://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/> (hämtad 2016-11-18)
- Vulliamy, Ed. Nixon's 'war on drugs' began 40 years ago, and the battle is still raging. *The Guardian*. 24th July, 2011

